

Charakter 1. SV

- celosvětový konflikt; miliony vojáků
- totální válka → tzn. vše podřízeno válce (potravin, oblečení)
- hlavní bojiště v Evropě
- technický rozvoj (zbraně, tanky)
- rozvoj těžkého průmyslu

28. 7. 1914 VYPUKLA VÁLKA

Západní fronta:

- Rakousko-Uhersko (dále R-U) nepřijalo vysvětlení atentátu od Srbska
- Německo počítalo s bleskovou válkou – chtěli dobít Francii, pak Rusko a izolovat Velkou Británii → plán nevyšel

Červenec 1914: Německo vyhlásilo Francii válku

Paříž obklíčena, zastavení na řece Marně (malé boje) - zákopová válka (zákopy - na obranu, byli v nich vojáci)

- **1915** – Francie zaútočila na Německo
 - bitva u Ypres – poprvé použity bojové plyny (yperit); Němci získali území
- **1916** – Německo opět zaútočilo na Francii
 - bitva u Verdunu – nejkrvavější bitva ztráta 700 000 lidí na obou stranách; Francie se ubránila
- **1916** – bitva na Sommě; Němci X Francii+VB (Britové použili tanky); největší britské ztráty v historii; vyhrálo Německo

Východní fronta:

- **1914** – Německo X Rusko
 - bitva u Tanennbergu; Němci vyhráli a postupovali dále na východ
- **1914** – R-U X Rusko; Rusko získalo Halič

– Ruský car (Mikuláš II.) přistoupil v roce 1916 k reorganizaci armády.

– státy hledají nové spojence

– k Trojspolku se přidává Turecko a Bulharsko

– k Trojdohodě se přidává Japonsko, Rumunsko a Itálie (přestoupila za slib, že dostane část R-U)

→ přesun bojů na moře

– ubývá nadšení pro válku; demonstrace – lidé bojují proti válce aj.

→ od konce roku 1916 – vyčerpání Trojspolku i Trojdohody

- Americký prezident W. Wilson chtěl, aby státy sepsaly své cíle a začali uvažovat o míru.

- 1916 – umírá F. J. I. → nástup Karla I. (R-U)

– Nebyl válečný nadšenec a chtěl válku skončit a tak tajně vyjednával se státy dohody o mír → neúspěšné a Německo to bralo za zradu a byli ještě bližšími spojenci (1917).

Revoluce v Rusku 1917

- Rusko zaostalé, lidé vyčerpání
- V průběhu války velké ztráty (materiální i lidské)
- Německo zabralo Rusku zemědělské plochy a Rusové nemohli poslat svým vojákům potraviny → vzburčení obyvatelstva, za hlavního viníka obviňují cara Mikuláše II.

- **únor 1917 - Únorová revoluce v Petrohradě** (jako roku 1905) – proti nedostatku potravin a proti tomu, že bylo Rusko neúspěšné ve válkách → car se v březnu vzdává trůnu a vytváří se prozatímní vláda (konec samoděržaví!)
- uvolnění mezi občany – povolena svoboda projevu, shromažďování aj. → lidé mají více práv
- Cíl prozatímní vlády: vytvořit trvalou vládu, pokračovat ve válce a získat ztracená území
- Vedle prozatímní vlády jsou zde i:
 - **Sověty**: rady dělníků a vojáků
 - chtěli ovlivňovat prozatímní vládu a podílet se na vládě
 - pokračovat ve válce – získat ztracené území
 - skončit válku a uzavřít mír s Německem (mají vliv v armádě) → rozklad ruské armády
 - nová politická síla – **Bolševici** (v čele V. I. Lenin)
 - chtěli ukončit válku, slíbili obyvatelstvu, že vylepší situaci v Rusku
 - malá strana, velký vliv; nechtěla demokracii – členové podřízení vedení
 - získávají převahu v sovětech a dostávají se do sporu s prozatímní vládou → vyvrcholení v říjnu 1917
- **říjen 1917 - Říjnová revoluce**: Bolševici **X** prozatímní vláda
 - Bolševici zaútočili na Zimní palác; vláda uvězněna a ujali se vlády v Rusku
 - Lenin začíná jednat s Německem o míru; 3. 3. 1918 podepsán mír v Brestu Litevském (i když byl výhodnější pro Německo → osamostatnění Finska, Litvy, Lotyšska a Estonska) → konec bojů na východní frontě

Západní fronta

- Německo **X** VB – ponorková válka
- Cíl: vyhladovět VB → částečně úspěšné
 - USA pobouřeno a s latinskou Amerikou vstupují do války (na straně dohody)
 - USA byly na vysoké úrovni; podporovali státy dohody (finančně)
- **březen 1918**: Němci zaútočili na Francii – obležena Paříž, zastavení na řece Marně (jako r. 1914); Německo a spojenci znovu poraženi Bulharsko, Turecko – prohráli
- v R-U se prohlubuje krize, v říjnu 1918 se rozpadá
- Německo začíná se státy dohody jednat o příměří; dohody trvají dlouho a lidé demonstrují, kritizují Viléma II., že nedovede zařídit mír → Vilém II. odstupuje (1918) a Německo je republika. **Nová vláda uzavírá 11. 11. 1918 mír se státy dohody ve Versailles → KONEC 1. SV.**

Výsledky války:

- vyhrály státy trojdohody
- Zanikají čtyři monarchie (v závorkách co vzniká): **Rusko** (Litva, Lotyšsko, Estonsko, Finsko, Polsko), **Německo**, **R-U** (Maďarsko, Československo, Rakousko), **Turecko**
- Posílení USA a Japonska – ve světové válce půjčovali peníze a teď jim to státy musí vrátit
- padlo 10milionů vojáků a 7milionů civilistů + velké materiální škody
- ztracená generace (lidé znechuceni válkou, ztratily smysl života, nemohou se znovu zařadit do společnosti).